

Univerzity bez múrov. Vízia do roku 2030

Február 2021

PREKLAD

Neoficiálny preklad, preložila Mária Čikešová, Slovenská rektorská konferencia,
5. 3. 2021.

Obsah

Úvodné slovo ... [3](#)

Výzvy a trendy ... [4](#)

Univerzity v roku 2030 ... [5](#)

Otvorené, meniace sa a nadnárodné ... [5](#)

Udržateľné, rozmanité a angažované ... [6](#)

Silné, autonómne a zodpovedné ... [7](#)

Poslania univerzity v roku 2030 ... [7](#)

Učenie a výučba ... [7](#)

Výskum ... [8](#)

Inovácie ... [9](#)

Kultúra ... [9](#)

PREMENA TEJTO VÍZIE NA SKUTOČNOSŤ ... [10](#)

Faktory úspechu ... [10](#)

Rámce realizácie ... [10](#)

Primerané investície ... [11](#)

Silné vedenie ... [11](#)

Prioritné opatrenia ... [11](#)

Reformujte akademickú kariéru ... [12](#)

Podporujte interdisciplinaritu ... [12](#)

Posilnite občianske angažovanie sa ... [12](#)

Úvodné slovo

Hlavnou úlohou lídra univerzity je zabezpečiť, aby inštitúcia mala strategický plán vhodný pre daný účel a aby bol účinne realizovaný. Táto zodpovednosť nikdy nebola dôležitejšia ani náročnejšia. Naš vývoj ako „znalostných spoločností“ postavil univerzity do epicentra ľudskej tvorivosti a učenia, ktoré sú rozhodujúce pre prežitie a prosperitu našej planéty. Medzitým sily pôsobiace na univerzitách narastali v zložitosti a neustále sa zrýchľujú. Zainteresované strany, ktorým inštitúcie slúžia a na ktoré sa spoliehajú, že im umožnia uspieť, sa neustále rozširujú v počte a rozmanitosti a majú väčšie očakávania.

Strategický plán každej inštitúcie musí začínať víziou toho, čím chce byť, čím sa musí stať, aby mohla plniť svoje poslanie v spoločnosti. Táto vízia sa spolieha na rozsiahly prehľad diania, veľa dohadov a konzultácií. „Univerzity bez múrov“ ponúkame ako podporu, ako sprievodcu pre lídrov univerzít a ich akademické komunity pri inštitucionálnom plánovaní. Ide o destiláciu názorov mnohých odborníkov a zainteresovaných strán o tom, ako by európske univerzity mohli v nasledujúcich rokoch najlepšie slúžiť spoločnosti.

Prečo teraz desaťročná vízia? Po prvé, rastie pocit, že žijeme v bode zlomu, v čase transformácie, ktorú poháňajú mnohé ekonomické, politické a environmentálne tlaky. Po druhé, prebiehajúca pandémia zvyšuje naliehavosť riešenia otázky, aká by mala a bude budúcnosť našich spoločností a našej planéty. Po tretie, v rámcových podmienkach nášho odvetvia prebieha na európskej úrovni vzrušujúci vývoj s rozvíjajúcim sa Európskym vzdelávacím priestorom a revitalizovaným Európskym výskumným priestorom, ktorý sa snaží formovať spoločné politické smerovanie.

Existuje potreba jasnej vízie pre univerzity a vypracovanej univerzitami, ako chcú v tomto desaťročí rozvíjať, formovať a reagovať na tieto výzvy. Aj keď je cieľom tohto sprievodcu poskytnúť inšpiráciu a podporu európskym univerzitám, je to zároveň výzva pre partnerov z iných častí spoločnosti, aby spojili svoje sily v prospech lepšej budúcnosti a pre politikov, aby zabezpečili správne rámcové podmienky. Nejde o krízovú reakciu; náš sektor je silný a dynamický. Tešíme sa, že môžeme premýšľať a robiť veci lepšie.

Kľúčom k úspechu budú univerzity, ktoré sú otvorené, presadzujú víziu univerzít bez múrov, sú v intenzívnom kontakte s ostatnými časťami spoločnosti a zároveň pevne zakorenené vo svojich hodnotách.

Chceli by sme sa úprimne poďakovať všetkým, ktorí sa zaslúžili o rozvoj tejto vízie; viac ako 100 odborníkom delegovaných našimi členmi, rade EUA, 33 národným rektorským konferenciám, ktoré sú členmi EUA a širokej škále externých a mimouniverzitných zainteresovaných strán, ktoré poskytli neoceniteľné rady a vstupy. Sme im všetkým nesmierne vďační. Sme vďační aj zamestnancom EUA, najmä Thomasovi Jørgensenovi a Anne-Lene Claeys-Kulikovej, ktorí tento proces riadili, úspešne destilovali početné rozhovory a príspevky a formovali dokument.

Táto vízia vychádza z práce EUA s jej členmi za posledných 20 rokov. Schválili ju všetky národné rektorské konferencie na zasadnutí výboru EUA 29. januára 2021.

Odporúčame Vám ju.

Michael Murphy, prezident EUA

Amanda Crowfoot, generálna sekretárka EUA

Výzvy a trendy

Európa a svet čelia obrovským výzvam; hľadanie udržateľnej rovnováhy medzi ekologickými, hospodárskymi a sociálnymi záujmami, digitálny prechod a veľké politické premeny budú patriť medzi hlavné hnacie sily zmeny v novom desaťročí.

Európske univerzity sa snažia tieto výzvy plniť. Sú trvalými inštitúciami, ktoré existujú už tisícročie, rozširujú hranice poznania, vzdelávajú občanov a vedú k spoločenským zmenám.

Nasledujúcich desať rokov bude v tejto histórii krátkym okamihom, ale vzhľadom na budúce výzvy to bude kritické desaťročie, ktoré si bude vyžadovať výraznú zmenu nad rámec kontinua. Pandémia Covid-19 a z nej vyplývajúca hospodárska a sociálna kríza, ktorou sa desaťročie začalo, vrhne tieň na nadchádzajúce roky, ale tiež ukáže príležitosti pre inovácie na európskych univerzitách.

Mnohé z týchto vývojových trendov už prebiehajú. Aj keď sa situácia a profily univerzít v celej Európe líšia a sú formované najmä ich konkrétnym miestnym, regionálnym a národným kontextom, je možné pozorovať niektoré celkové vonkajšie trendy:

- **Najmä klimatická kríza a širšia udržateľnosť sú naliehavými problémami.** Tie viedli mnoho univerzít k tomu, aby svoje poslanie v oblasti vzdelávania, výskumu, inovácií a kultúry odovzdali do služby dosiahnutia Ciel'ov trvalo udržateľného rozvoja OSN.
- **Technologický vývoj mení životy a narúša doterajšie fungovanie trhu práce.** Univerzity tvoria znalosti pre nové technológie a sociálne inovácie. Rozvoj a podpora takýchto inovácií je ústredným prvkom ich činností. Univerzity tiež zabezpečujú, aby sa študoval a hodnotil vplyv nových technológií na naše spoločnosti a aby absolventi boli vybavení pre trh práce, ktorý sa mení v dôsledku digitalizácie a nových technológií, najmä umelej inteligencie. Tým sa zmení aj spôsob práce univerzít a ich partnerov.
- **Demokracia a politické systémy sú v určitej miere pod tlakom vo všetkých európskych krajinách.** Je to spôsobené radikalizáciou časti spoločnosti, ktorá spochybňuje demokratické hodnoty vrátane slobody prejavu. To tiež ohrozuje akademickú slobodu a univerzitnú autonómiu, ktoré sú základom vedeckého úsilia poháňajúceho spoločenský pokrok.
- **Verejná diskusia je narušená dezinformáciami.** Šírenie nepravdivých informácií, vykonštruovaných dôkazov a koncepcia „alternatívnej pravdy“ podkopávajú hodnotu dôkazov a úlohu vedy v spoločnosti. Univerzity sa im musia postaviť a nájsť nové a efektívnejšie spôsoby, ako čeliť tomuto trendu.
- **Svetový poriadok sa mení a výskum, inovácie a vzdelávanie sú v geopolitike čoraz dôležitejším faktorom.** Európske univerzity musia zdieľať a spoločne vytvárať znalosti v globálnom meradle na pozadí zahraničných zásahov, bezpečnostných hrozieb a politických obáv o technologickú a strategickú autonómiu Európy. To si vyžaduje, aby európske univerzity delikátne hodnotili spoluprácu na základe svojich akademických hodnôt.
- **Pretrvávajúce sociálne rozdiely a demografické zmeny v mnohých európskych krajinách spôsobujú tlak na sociálne systémy.** Vysokoškolské vzdelávanie je naďalej hlavným motorom sociálno-ekonomickej mobility. Vďaka tomu sú celoživotné vzdelávanie, prístup, rovnosť a inklúzia kľúčovými záujmami európskych univerzít, ktoré poskytujú vzdelanie polovici príslušnej kohorty mladých ľudí končiacich stredné školy, ako aj pre všetkých, ktorí sa na univerzitu vrátia neskôr. Z tohto dôvodu je potrebné zabezpečiť potreby rozmanitejšej študentskej populácie.

- **Mnoho univerzít čelí výzve súvislého nedostatočného financovania.** Financovanie nie vždy sprevádza rozšírenie a zmeny v poskytovaní (vzdelania) a v celej Európe existujú veľké rozdiely. To vedie k nerovnakým podmienkam a k väčšej súťaži o zdroje medzi univerzitami. Tieto rozdiely, posilnené hospodárskou krízou spôsobenou pandémiou Covid-19, pravdepodobne poznamenajú toto desaťročie.
- **Pandémia Covid-19 urýchlila zmeny.** To vedie k rýchlemu rozšíreniu digitálneho poskytovania a výskumných kapacít na riešenie hlavných spoločenských výziev. Je pravdepodobné, že to bude mať dlhodobý dopad do budúcnosti. Vedomostná základňa vytvorená základným výskumom vykonávaným zo zvedavosti bola základom rýchlej reakcie na výzvu a mala by sa zachovať s cieľom pripraviť sa na budúce výzvy.

Univerzity v roku 2030

Pri pohľade do budúcnosti si predstavujeme univerzity bez múrov; sú to univerzity otvorené a zapojené do spoločnosti pri zachovaní ich základných hodnôt. Všetky európske univerzity budú zodpovedné, autonómne a slobodné, s rôznymi inštitucionálnymi profilmi, ale zjednotené vo svojich poslaniach - vzdelávanie a výučba, výskum, inovácie a kultúra v službách spoločnosti.

V tomto desaťročí budú univerzity rozvíjať svoju schopnosť vývoja a stanú sa motorom spoločenských zmien. Poskytnú otvorený transformovaný priestor na spoločnú produkciu vedomostí prostredníctvom výskumu, vzdelávania, inovácií a kultúry. Spolu s ďalšími zainteresovanými stranami spoločnosti budú formovať budúcnosť spoločnosti založenej na znalostiach.

OTVORENÉ, MENIACE SA A NADNÁRODNÉ

Univerzity sú spoločenstvá študentov, akademických pracovníkov a odborných zamestnancov s otvorenými hranicami, vrátane absolventov a širokého spektra partnerov a občanov. Budú sa aj naďalej vyznačovať tým, že spolupracujú a vytvárajú siete na miestnej, národnej a medzinárodnej úrovni. Preto aj naďalej budujú mosty medzi krajinami, kultúrami a odvetviami.

Na jednej strane sú univerzity miestom oddychu a útočiskom overovania nových myšlienok, laterálneho myslenia a tvorby nových znalostí, ktoré stále ležia mimo bežného povedomia. Na druhej strane môže byť pre produkovanie znalostí prospešný dialóg so spoločnosťou, aktívne zapojenie občanov a partnerov mimo akademie, ako sú podniky, mimovládne organizácie, verejné orgány a ďalšie subjekty, ktoré s univerzitou zdieľajú spoločné ciele. Obidve oblasti zostanú základom pre službu univerzít spoločnosti.

Povaha a štruktúra univerzít budú hybridné. Budú otvorené ako fyzické a virtuálne priestory a budú pracovať na ich kultivácii prácou so spoločnosťou. V budúcnosti to bude znamenať, že prostredie pre fyzické a digitálne vzdelávanie a výskum musí byť navrhnuté holisticky, aby vyhovovalo rôznym potrebám rozmanitej akademickej obci a umožňovalo flexibilné a kombinované prístupy. Fyzický kampus bude aj naďalej rozhodujúci ako miesto pre sociálnu interakciu a dialóg: miesto pre hostenie stretnutí, ktoré sú výzvou a inšpiráciou, ale ponúkne tiež tichý priestor pre sústredené učenie sa a výskum. Vďaka virtuálnemu kampusu bude univerzita všadeprítomná. Ten bude vyvinutý s cieľom zlepšiť prístup k výskumu a štúdiu pre všetkých, rozšíriť spoluprácu a preskúmať nové, inovatívne spôsoby realizácie poslání univerzít.

Budúcnosť európskych univerzít bude nadnárodná. Medzinárodná spolupráca bude naďalej predpokladom pre vysoko kvalitný výskum a inovácie, ako aj vzdelávanie a výučbu. Univerzity sú výkladnou skriňou mierovej a konštruktívnej európskej a medzinárodnej spolupráce. Podporujú tiež pozitívny a reflexívny prístup k európskej identite, ale tiež ku globálnej, národnej a regionálnej, a budú to robiť aj v budúcnosti.

UDRŽATEĽNÉ, ROZMANITÉ A ZAPOJENÉ

Udržateľnosť je najdôležitejšou globálnou výzvou. Ciele trvalo udržateľného rozvoja OSN poskytujú holistický program riešenia tejto výzvy vyvážením hospodárskych, sociálnych a environmentálnych potrieb.

Trvalo udržateľný rozvoj bude hlavným rámcom pre zvyšovanie dopadu prostredníctvom poslania univerzít, pretože univerzity aktívne premýšľajú o riešeniach, nachádzajú a presadzujú ich v dialógu so spoločnosťou.

Univerzity dajú svoje poslania do služieb trvalej udržateľnosti, pričom budú hodnotiť a budú zodpovedné za vhodné prispôbenie princípov a hodnôt, ako aj politik a aktivít. To si bude vyžadovať starostlivú rovnováhu medzi financovaním strategických priorít výskumu, zachovaním slobody jednotlivých výskumníkov a uznaním zodpovednosti univerzít pri zabezpečovaní širokej vedomostnej základne pre spoločnosť prostredníctvom výskumu vykonávanom zo zvedavosti. Poskytovanie zručností a vedomostí potrebných pre trvalo udržateľný rozvoj a výcvik budú kľúčovou úlohou vo vzťahu k vysokoškolskému vzdelávaniu a výučbe.

Interdisciplinarita je dôležitý prístup založený na dôkladnom zvládnutí disciplinárneho výskumu. Mnoho nových objavov sa stane na rozhraní medzi disciplínami a budú rozhodujúce pre splnenie výziev.

Univerzita a sociálna súdržnosť sú dôležité komponenty trvalo udržateľného rozvoja. Univerzity budú poskytovať výchovu k vedeckému zmýšľaniu a príležitosti ľuďom z rôzneho prostredia a odrážať rozmanitosť spoločnosti. Prístup k vysokoškolskému vzdelávaniu bude spravodlivý a otvorený pre všetkých, ktorí sú kvalifikovaní. Univerzity budú slúžiť na prijímanie študentov a zamestnancov z každého sociálneho prostredia. Vďaka tomu budú univerzity hrať dôležitú úlohu pri adresovaní sociálnych rozdielov, ktoré pandémia Covid-19 a následná hospodárska kríza zhoršili. Bude to zásadný prvok obnovy Európy.

Univerzity a ich poslanie budú mať veľký úžitok z rovnosti a inklúzie, a preto je v ich hlavnom záujme presadzovať tieto hodnoty v spoločnosti. Vzdelávacie a výskumné prostredie bude navrhnuté tak, aby vyhovovalo potrebám rôznych študentov a zamestnancov. Študenti a zamestnanci budú vybavení na prácu v rôznom prostredí.

Potvrdenie občianskej úlohy univerzít bude čoraz dôležitejšou súčasťou spoločenskej angažovanosti. Univerzity zostanú podporovateľmi pluralitných a demokratických spoločností založených na otvorenej a na dôkazoch založenej verejnej diskusii. Budú naďalej presadzovať tieto hodnoty vo všetkých svojich poslaniach a aktivitách.

Univerzity budú naďalej pracovať v partnerstvách s cieľom spájať, zdieľať a budovať kapacity. Vytvoria inkluzívne, skutočne globálne spoločenstvo v oblasti výskumu a vysokoškolského vzdelávania s partnermi na celom svete, ktoré podporuje budovanie kapacít a spravodlivý obeh

mozgov. Spolu so širokou škálou partnerov sa budú usilovať ponúkať vysoko kvalitnú výučbu a výskum a prispievať k rozširovaniu vedomostí pre všetkých.

SILNÉ, AUTONÓMNE A ZODPOVEDNÉ

V roku 2030 budú mať univerzity v celej Európe vysokú úroveň autonómie a budú mať kapacitu prijímať strategické rozhodnutia týkajúce sa organizačných, finančných, personálnych a akademických záležitostí. Akademická obec, vrátane všetkých skupín študentov a zamestnancov, bude spoločne tvoriť budúcnosť univerzity s vedením inštitúcie. Interné riadenie univerzity bude zabezpečené adekvátnym zastúpením všetkých skupín v akademickej obci pri súčasnom zabezpečení efektívnych procesov rozhodovania.

Univerzity sa zodpovedajú zúčastneným stranám a spoločnosti ako takej. Zodpovednosť bude zabezpečená prostredníctvom primeraného riadenia a neustálej výmeny s tvorcami politík, občianskou spoločnosťou, občanmi, podnikmi a priemyslom a inými skupinami spoločnosti prostredníctvom rôznych univerzitných aktivít. Externé strany zapojené do riadiacich orgánoch univerzít budú podporovať takýto dialóg. Univerzity budú všeobecne komunikovať proaktívne a budú sa neustále zapájať do diskusií o svojej úlohe a funkcii v spoločnosti ako súčasť všeobecnej zodpovednosti.

Všetky univerzity sa budú usilovať o neustále zlepšovanie svojich aktivít vo všetkých poslaniach s cieľom poskytovať spoločnosti kvalitné služby. Interné zabezpečovanie kvality zostane kľúčovou úlohou inštitúcií vo všetkých ich poslaniach. Pri tejto úlohe ich bude podporovať externé zabezpečenie kvality.

Univerzity budú podporovať akademickú slobodu, ktorou je sloboda myslenia a bádania pre akademickú obec pri rozširovaní vedomostí a sloboda sprostredkovania týchto vedomostí na základe prijatých štandardov akademickej etiky a integrity. Univerzity budú viesť dialóg s ostatnou spoločnosťou. Budú spolupracovať s komunitami okolo nich, zúčastňovať sa na verejných diskusiách a zaoberať sa hlavnými spoločenskými výzvami.

Odborní zamestnanci budú aj naďalej hrať kľúčovú úlohu pri rozvoji univerzít. Zabezpečia kvalitu rôznych úloh, od riadenia rozmanitosti až po správu údajov a údržbu infraštruktúry. Univerzity zabezpečia, aby všetky skupiny zamestnancov mali prístup k sústavnému školeniu zameranému na profesionálny rozvoj. Budú sa usilovať o atraktívne pracovné miesta pre všetkých.

Poslanie univerzity v roku 2030

Jedinečná kombinácia poslání učenia a výučby, výskumu, inovácií a kultúry - a ich plodných vzájomných vzťahov - zostane kľúčovou charakteristikou európskych univerzít. Tieto poslania budú rovnako dôležité a budú sa navzájom zlepšovať a tento integrovaný prístup bude prospešný pre využitie synergií. Prostredníctvom týchto poslání budú univerzity podporovať otvorené európske pluralitné a demokratické spoločnosti.

UČENIE A VÝUČBA

Skúsenosť s vysokoškolským vzdelávaním podporí a umožní rozvoj študentov ako tvorivých a kritických mysliteľov, riešiteľov problémov a aktívnych a zodpovedných občanov pripravených na celoživotné vzdelávanie. Podporí ich zvedavosť a tvorivosť, ako aj osobný rozvoj prostredníctvom oboznámenia sa s vedeckými metódami a tradíciami ľudského poznania

a záväzkom k diskusii založenej na dôkazoch. Študenti prostredníctvom vysokoškolského vzdelávania získajú pre svoj profesionálny rozvoj tiež zručnosti a odborné znalosti na vysokej úrovni, vrátane podnikateľských schopností. Budú schopní reflexívne aplikovať vedomosti a kriticky vytvárať nové vedomosti. Štúdium bude lepšie spojené s odbornou prípravou a študenti budú mať počas štúdia viac príležitostí zúčastniť sa na stážach. Študenti budú absolvovať štúdium s vedomosťami zo svojich disciplín, ako aj so skúsenosťami s výzvami a riešením problémov, a to aj v iných disciplínach. Budú mať tiež skúsenosti s prácou s partnermi mimo univerzity s cieľom pozitívne ovplyvniť spoločnosť okolo nich.

Vzdelávanie a výučba na univerzite budú zamerané na študenta. Bude to proces partnerstva a spolupráce, ktorý zahŕňa celú univerzitnú komunitu, ako aj externých partnerov. Výučba bude hlavnou súčasťou akademickej praxe, úzko spojená s výskumnými činnosťami a uznávaná ako vedecká i odborná.

Univerzity poskytnú kontext pre učenie prostredníctvom integrácie svojich rôznych poslání a budú aktívne podporovať celoživotné vzdelávanie. Aj keď sa digitalizácia bude naďalej rozširovať a digitálne vylepšené vzdelávanie bude integrované do univerzitného prostredia, fyzická prítomnosť na akademickej pôde zostane hlavnou črtou väčšiny inštitúcií.

Ciele a potreby študentov sa budú diverzifikovať; niektorí sa budú usilovať o osobný rozvoj a diplom po ukončení stredoškolského vzdelávania, zatiaľ čo iní nastúpia v rôznych životných etapách a kvôli rôznym účelom. Budú mať prístup k rôznym vzdelávacím priestorom a flexibilným, multidisciplinárnym a interdisciplinárnym cestám, ktoré zabezpečia, že ich vzdelávanie bude v centre procesu.

VÝSKUM

Univerzity budú pre výskumný proces nevyhnutné a budú silným motorom v tomto úsilí v spolupráci s rôznymi partnermi. Univerzity budú naďalej rozširovať hranice poznania s cieľom lepšie porozumieť fyzickému vesmíru a ľudským podmienkam. Aj keď bude základný výskum vykonávaný zo zvedavosti predpokladom riešení založených na vedomostiach, bude tiež plne uznaný ako samoučelný cieľ. Univerzity poskytnú priestor laterálnym mysliteľom testujúcim a rozvíjajúcim nové myšlienky, ktoré nie sú zatiaľ uznané kolegami vedcami alebo spoločnosťou.

Univerzity uľahčia dialóg medzi disciplínami a budú podporovať multidisciplinárny a interdisciplinárny výskum. Otvorená veda, ktorá sprístupňuje výskum všetkým, bude predvoleným spôsobom získavania vedomostí. Univerzity budú podporovať rozmanité nekomerčné systémy publikovania a budú samy do takých systémov priamo zapojené propagáciou a podporou nekomerčných a menších vydavateľských iniciatív. Dáta a ďalšie výstupy výskumu budú v súlade s FAIR princípmi (údaje, ktoré vyhovujú princípom nájditel'nosti, prístupnosti, interoperability a opätovnej použiteľnosti). Vedci budú za spracovanie a zverejnenie dát primerane odmenení. Európska vedecká informačná infraštruktúra uľahčí cezhraničný multidisciplinárny výskum s pokročilými digitálnymi službami a nástrojmi.

Etika a integrita sú neoddeliteľnou súčasťou akademického výskumu a univerzity ich budú aktívne propagovať vo všetkých poslaniach prostredníctvom vzdelávania študentov a odbornej prípravy začínajúcich výskumníkov, ako aj kultúru akademickej sebadisciplíny. Univerzity si ďalej ponechajú zodpovednosť za poskytovanie doktorandského vzdelania a za zabezpečenie formovania budúcej generácie vysoko kvalifikovaných výskumníkov.

INOVÁCIE

Európske univerzity urobia z inovácií zameraných na človeka svoju ochrannú známku s cieľom dosiahnuť udržateľnosť prostredníctvom modelov spolupráce. Budú sa podieľať na spoluvytváraní riešení so širokou škálou partnerov a s cieľom čeliť spoločným výzvam a dosiahnuť preukázateľný rozdiel v spoločnosti prostredníctvom technologických, ako aj sociálnych inovácií. Univerzity ako také budú hrať vedúcu úlohu v inovačných ekosystémoch. Združia zúčastnené strany okolo spoločnej vízie prepojením rôznych kultúr od akadémie, cez podnikanie a start-upy, až po občiansku spoločnosť a sociálnu a kultúrnu scénu. Spoločne s partnermi z ekosystému tiež posilnia svoj príspevok k rozvoju vedomostí a zručností.

Akademický výskum a vzdelávanie budú kľúčovým základom pre inovácie a akademici, rovnako ako študenti, budú aktívne prispievať k inováciám tým, že budú pracovať na konkrétnych výzvach v multidisciplinárnych a interdisciplinárnych tímoch. Univerzity umožnia a podporia inovácie v ostatných poslaniach propagáciou podnikateľského ducha v najširšom slova zmysle.

KULTÚRA

Univerzity budú aj naďalej významným spôsobom prispievať ku kultúre, interpretácii spoločnosti a stavu ľudstva. Budú miestom, kde sa bude kultúra vytvárať, interpretovať, vystavovať, šíriť a bude sa o nej diskutovať. Umelecké a kultúrne činnosti zostanú kľúčovým prvkom zapojenia univerzít do spoločnosti.

Univerzity budú rozhodujúcimi správcami vedomostí a tradícií prostredníctvom neustáleho akademického zapájania sa do kultúrneho dedičstva vrátane nových foriem zahŕňajúcich digitálne technológie. Naďalej budú chrániť dedičstvo prostredníctvom svojej zodpovednosti za historické budovy a budú miestom pre experimentovanie s novou architektúrou.

Univerzity budú aktívne v kultúrnych diskusiách, tým že budú poskytovať dôkazy na preukázanie meniacej sa povahy kultúry, budú predkladať nové interpretácie kultúrneho dedičstva a budú pôsobiť ako okno pre rôzne druhy kultúry. Budú podporovať štúdium a znalosti kultúry a jazykovej rozmanitosti v Európe i mimo nej a naďalej budú miestom, kde sa stretávajú, vymieňajú a spolupracujú ľudia z rôznych kultúrnych prostredí. Ako také podporia vzájomné porozumenie a rozvoj medzikultúrnych kompetencií, čo je zásadný príspevok vo svete, kde sa miestna a globálna realita zblízuje prostredníctvom zvýšeného využívania digitálnych technológií.

PREMENA TEJTO VÍZIE NA SKUTOČNOSŤ

Univerzity sú stvorené na riešenie neznámeho. Aj keď sa ich budúcnosť nedá naplánovať, je možné vylepšiť nástroje, ktoré majú k dispozícii na splnenie budúcnosti. Aby univerzity prosperovali, potrebujú správne rámcové podmienky: akademickú slobodu, inštitucionálnu autonómiu, dostatočné a udržateľné financovanie a účinnú podporu spolupráce.

Európa má rôzne univerzitné tradície a nájdeme tu inštitúcie s rôznymi profilmi. Diferenciácia a inštitucionálne profilovanie sú kľúčovými vlastnosťami európskeho univerzitného prostredia a predstavujú jedinečnú silu, aj v službách spoločnosti.

Pre európske univerzity je charakteristická spolupráca. Zatiaľ čo univerzity v celej Európe súťažia o zdroje, spolupracujú na rôznych úrovniach pri napredovaní vo všetkých svojich poslaniach. Vytvárajú rôzne aliancie a partnerstvá s rôznym rozsahom pôsobnosti s cieľom rozvíjať a zdokonaľovať svoje poslania a zabezpečovať excelentnosť v oblasti učenia a výučby, výskumu, inovácií a kultúry na celom kontinente.

Aby bolo možné čeliť výzvam tohto desaťročia a dosiahnuť pozitívnu zmenu, je nevyhnutné vybaviť európske univerzity kompetenciami, v súlade s ich inštitucionálnymi profilmi, prijímať rozhodnutia o cestách, ktorými sa chcú uberať a tak čo najlepšie plniť svoje poslania v službách spoločnosti. Európa je a zostane miestom rozmanitosti, čo znamená, že univerzity na celom kontinente pracujú v rôznych kontextoch a majú rôzne východiská. Pre niektoré sú nižšie uvedené informácie výzvou na zlepšenie štruktúr, ktoré už existujú, pre iné ponúkajú inšpiráciu pre nové iniciatívy.

Faktory úspechu

Realizácia tejto vízie bude závisieť od troch faktorov: možné/uspôsobené rámce, primerané investície a silné vedenie.

RÁMCE REALIZÁCIE

Regulačné a finančné rámce na príslušnej regionálnej, národnej a európskej úrovni musia:

- posilniť a chrániť univerzitnú autonómiu v jej rôznych dimenziách, čo umožňuje inštitúciám prijímať strategické rozhodnutia;
- zamerať sa na podporu univerzít v ich neustálom rozvoji. Je potrebné zamerať sa viac ako len na kontrolu a dodržiavanie predpisov. Je potrebné podporiť interdisciplinaritu, flexibilné vzdelávanie a kariérny postup, výmenu a spoluprácu vo výskume a vzdelávaní. Základom tejto podpory by mali byť rôznorodé profily a stratégie jednotlivých univerzít;
- zahrnúť jasné a konzistentné ustanovenia zaručujúce vedcom a študentom práva, ktoré tvoria akademickú slobodu;
- zohľadniť potreby otvorenej vedy, napríklad v oblasti regulácie autorských práv a ochrany dát;
- budovať mosty, chrániť rozmanitosť inštitucionálnych profilov a nie ich nivelizovať; podporovať nadnárodnú spoluprácu medzi európskymi univerzitami posudzovaním vplyvu regulácie v oblastiach ako autorské právo, ochrana údajov, dane a medzinárodná imigrácia a mobilita, ako aj prevoditeľnosť dôchodkov mobilných výskumníkov.

Mnohostranné rámce v Európe prostredníctvom bolonského procesu a Európskej únie poskytujú jedinečnú príležitosť na cezhraničnú spoluprácu. Je potrebné ich v budúcnosti ďalej rozvíjať. Cieľom týchto rámcov nesmie byť harmonizácia, ale budovanie systému, ktorý zjednocuje rozmanité.

PRIMERANÉ INVESTÍCIE

V celej Európe je potrebných viac investícií do výskumu, vzdelávania a inovácií, aby pomohli čeliť výzvam nového desaťročia a prispeli k schopnosti Európy získať prístup a rozvíjať nové vedomosti a kľúčové technológie.

- Verejné orgány musia poskytnúť základné verejné financovanie, ktoré zodpovedá rastúcej zodpovednosti univerzít. Medzi základným financovaním z blokového grantu a súťažným financovaním musí byť rovnováha.
- Musí byť posilnená finančná autonómia, aby univerzita mohla prijímať strategické rozhodnutia a podporovať inštitucionálne profilovanie. To musí zahŕňať aj možnosť diverzifikovať zdroje príjmu.
- Na splnenie výziev tohto desaťročia budú rozhodujúce ďalšie investície do infraštruktúry. Zahŕňa to fyzickú aj digitálnu infraštruktúru, aby univerzity, študenti a celá spoločnosť mohli plne využívať obe formy interakcie.
- Investície do ľudí, do akademických aj odborných zamestnancov a do ich rozvoja, budú nevyhnutné na podporu transformácie a riešenie výziev.
- Programy financovania musia univerzitám poskytnúť flexibilitu pri budovaní mostov medzi rôznymi odbormi a pri dosahovaní dobrej rovnováhy medzi výskumom vykonávaným zo zvedavosti a výskumom založenom na výzvach.
- Finančné stimuly a regulačná flexibilita by mali univerzitám umožniť prehĺbiť spoluprácu.
- Európske programy financovania sú pre európsku spoluprácu veľmi dôležité, ale musia byť využívané ako dodatočné k národnému financovaniu z verejných zdrojov.

SILNÉ VEDENIE

Univerzity potrebujú silné vedenie, ktoré ich povedie do budúcnosti. To má mať schopnosť formovať inštitucionálny profil, formulovať ciele inštitúcie ako celku a prijímať strategické rozhodnutia pre implementáciu.

- Inštitucionálne vedenie musí byť pri svojom rozhodovaní inkluzívne a transparentné a musí byť súčasťou nastavenia inštitucionálnej zodpovednosti.
- Súčasní a budúci lídri musia mať podporu pre rozvoj svojich vodcovských zručností a transformačných schopností.
- Profesionalizácia zamestnancov vo všetkých oblastiach riadenia univerzity je nevyhnutná pri implementácii inštitucionálnej stratégie a je potrebné ju podporovať a začleniť do plánov inštitucionálneho rozvoja.

Prioritné opatrenia

Trvalou ambíciou univerzít v tomto desaťročí bude oslovenie celej spoločnosti a otvorenie sa spolupráci. Mnoho iniciatív to uľahčí a zoznam prioritných opatrení je otvorený. Zoznam uvedený nižšie ukazuje na tri kľúčové oblasti, v ktorých európske univerzity vidia hlavný

potenciál napredovania v rámci zvyšovania ich spoločenskej angažovanosti a príspevku k trvalo udržateľnému rozvoju.

Na úplné uskutočnenie tejto vízie univerzít bez múrov je potrebný koordinovaný prístup a zodpovednosť hlavných zúčastnených strán. Medzi ne patria vedenie univerzity, študenti a zamestnanci, financujúce inštitúcie a tvorcovia politik.

REFORMUJTE AKADEMICKÚ KARIÉRU

Táto vízia európskych univerzít v roku 2030 si vyžaduje reformu akademickej kariéry. Tú by mali uznať a podporiť všetky zúčastnené strany prostredníctvom týchto akcií:

- používaním širšieho súboru hodnotiacich postupov pre akademicke kariéry, ktoré zahŕňajú širšiu definíciu vplyvu nad rámec tradičných bibliometrických ukazovateľov;
- podporou ďalšej parity rešpektu rôznych kariérnych postupov vrátane parity rešpektu medzi výskumom a vzdelávaním;
- umožnením a valorizáciou otvorenej vedy v kariérach a v hodnotení výskumu;
- stimulovaním aktivít s rôznymi formami dopadu, vrátane inovácií alebo občianskej vedy, šírenia, dohľadu a mentorstva, pri zachovaní základného cieľa výskumných aktivít, ktorým je rozširovanie ľudských vedomostí;
- znižovaním neistoty a zvyšovaním atraktívnosti akademickej kariéry, pokiaľ ide o životné voľby s cieľom rozvíjať a udržať talent;
- poskytovaním väčšej flexibility v akademickej kariérach. Musí byť jednoduchšie zmeniť zamestnanie medzi akadémiou a inými odvetvami, ako sú napríklad start-upy, priemysel alebo verejná správa. Výskumníci s pracovnými skúsenosťami mimo akadémie musia mať prístup k univerzitnej kariére.

PODPORUJTE INTERDISCIPLINARITU

Na zvládnutie spoločenských výziev v rámci jednotlivých poslání univerzít musia byť lepšie využívané interdisciplinárne prístupy. Zatiaľ čo disciplíny musia zostať dôležité z hľadiska organizácie a rozširovania produkcie vedomostí na univerzitách, interdisciplinárne prístupy musia byť podporované nasledovne:

- uznaním interdisciplinárnej angažovanosti v akademickej hodnote a schémach odmeňovania;
- implementáciou inštitucionálnej akreditácie ako doplnenia akreditácie programov založených na disciplínach a uľahčenie interdisciplinárneho vzdelávania;
- začlenením interdisciplinárnej výučby do profesionálneho rozvoja akademickej zamestnancov a podporou spolupráce akademickej zamestnancov z rôznych disciplín.

POSILNITE OBČIANSKE ANGAŽOVANIE SA

Pretože sú ohrozené pluralitné spoločnosti, univerzity musia podporovať občianske hodnoty prostredníctvom svojho angažovania sa. Môžu to urobiť takto:

- podporou členov akademickej obce, pri využívaní ich akademickej slobody, na prispievanie do verejných diskusií, podporou otvorených diskusií založených na dôkazoch, bojom proti dezinformáciám a klamstvám a vysvetľovaním nedostatku konečnosti vo vedeckých úsudkoch;

- podporou príležitostí pre študentov, aby sa aktívne zapájali do spoločenských projektov a diskusií, ktoré vytvárajú mosty a podporujú porozumenie v celej spoločnosti;
- podporou občianskej angažovanosti sa v rámci univerzitných poslání, rozvojom účasti, rešpektovaním rozmanitosti a otvorenou diskusiou ako spoločnou hodnotou v celej inštitúcii;
- poskytnutím nepretržitej reflexie o európskej identite a kultúre, ako aj o ich prínose pre globálny svet.

Európska univerzitná asociácia (EUA) je reprezentatívnou organizáciou univerzít a národných rektorských konferencií 48 európskych krajín. EUA hrá rozhodujúcu úlohu v bolonskom procese a pri ovplyvňovaní politik EÚ v oblasti vysokoškolského vzdelávania, výskumu a inovácií. Vďaka svojej interakcii s radom ďalších európskych a medzinárodných organizácií EUA zabezpečuje, aby bolo hlas európskych univerzít počuť všade, kde sa prijímajú rozhodnutia, ktoré ovplyvnia ich činnosť.

Asociácia poskytuje jedinečné odborné znalosti v oblasti vysokoškolského vzdelávania a výskumu, ako aj fórum na výmenu nápadov a osvedčených postupov medzi univerzitami. Výsledky práce EUA sa sprístupňujú členom a zainteresovaným stranám prostredníctvom konferencií, seminárov, webových stránok a publikácií.